

INDLEDNING

Alle elever har brug for at være sammen med andre elever i idrætsundervisningen. Men vi oplever, at inklusion i idrætsundervisningen er en udfordring for mange lærere. De efterlyser gode råd til, hvordan elever med funktionsnedsættelse kan deltage i idrætstimerne.

Den efterspørgsel håber vi, at Alle til idræt kan være med til at efterkomme. Med materialet ønsker vi at øse af den viden og de erfaringer, tips og ideer, som vi har samlet gennem mange års arbejde med inkluderende læringsfællesskaber og tilpasset idræt i folkeskolen.

Vores viden på området stammer dels fra uddannelse, udviklingsarbejde og forskning, men i mindst lige så høj grad fra vores egne erfaringer med at afprøve og finde ud af, hvad der virker og hvornår. Vi håber at kunne inspirere andre til selv at udfolde en inkluderende tænkning og en reflektiv, kreativ og eksperimenterende praksis.

Alle til idræt henvender sig først og fremmest til lærere, pædagoger, terapeuter, studerende, undervisere på uddannelser og andre med interesse for idrætsundervisning i folkeskolen. Men vi håber også, at for eksempel pædagoger i daginstitutioner og frivillige i foreninger kan hente inspiration i materialet.

BAGGRUND

Der er kommet flere elever med særlige behov i de almene skoler. Det skyldes Inklusionsloven fra 2012. Samtidig er der med skole-reformen fra 2014 sat øget fokus på bevægelse, blevet indført nye fælles mål for idræt, og idræt er blevet til et prøvefag. Det kan være en svær opgave at tilgodese alle elevers læring med udgangspunkt i hver deres teoretiske og færdighedsmæssige niveau. Men det er ikke en umulig opgave.

Mange elever med funktionsnedsættelser deltager ikke i idrætsundervisningen. En fjerdedel af forældrene til elever i vanskeligheder angiver, at deres barn generelt er fritaget for fag i skolen. Det er primært idræt og bevægelse, der bliver nævnt (Danske Handicaporganisationer 2016). Mange får ikke afgangsprøven i idræt. Vi håber, at Alle til idræt vil gøre det nemmere for idrætslærerne at inkludere alle elever i idrætsundervisningen og at føre dem til folkeskolens prøve.

FOKUSOMRÅDE

Det drejer sig både om elever med og uden en diagnose. Grænserne for, hvornår der er behov for tilpasning af aktiviteten, er flydende. For eksempel er 31 procent af alle elever i indskolingen i motoriske vanskeligheder. 8 procent af disse er i omfattende vanskeligheder (Statens institut for Folkesundhed 2014). Men det er ikke blot motoriske vanskeligheder, der kræver differentiering. For eksempel har elever i kognitive vanskeligheder ligeledes behov for tilpasninger.

Skolen, og især idrætsundervisningen, fungerer i høj grad som et socialt mødested. Det er vigtigt, at alle elever oplever at deltage i det inkluderende bevægelsesfællesskab. Men inklusion og differentiering i idrætsundervisningen kan kræve et paradigmeskifte. Især for de skoler, der først og fremmest tænker 'sportsdiscipliner', 'holdspil' og 'konkurrencer', når de tænker på idræt i skolen.

Materialet tager afsæt i folkeskolens formålsparagraf, Fælles Mål for idræt og Fagformålet (se faktaboks side 12). Uanset mangfoldigheden i en klasse skal eleverne ifølge fagformålet *sammen udvikle kropslige, idrætslige, sociale og personlige kompetencer* i et inkluderende læringsfællesskab.

**RELATIONER,
DIFFERENTIERING
OG KREATIVITET**

Alle til idræt er ikke en metode eller en model. Det er hverken meningsfuldt eller muligt at opstille faste rammer for, hvordan inklusionen lykkes, da ikke to elever med funktionsnedsættelser er ens. Heller ikke selvom de har samme diagnose.

Man må i stedet lære den enkelte elev at kende og have blik for den enkeltes muligheder frem for kun diagnosen eller vanskelighederne. Man må hjælpe eleverne i klassen til at skabe relationer, da det har stor betydning for deltagelsesmulighederne. Man må have fokus på muligheder fremfor begrænsninger og samtidig åbent anerkende vanskeligheder. Og man må samarbejde tæt med forældrene, som kender barnet bedst.

Alle elever har brug for, at idrætsundervisning foregår i fællesskab med andre elever. Samtidigt er hver elev unik og har sit eget udgangspunkt for læring og sit eget individuelle behov for støtte. Vores forslag her i bogen er i sagens natur grundlæggende og overordnede. Men pointen er, at inkluderende undervisning i idræt er en pædagogisk og didaktisk forståelse – en måde at tænke idræt på, fra planlægningens begyndelse til udførelsen og evalueringen af aktiviteterne, som i høj grad handler om elevinddragelse, differentiering og kreativitet.

God fornøjelse!

Birgit Flygstrup, Jette Selmer og Tine Soulié

FAGFORMÅLET FOR IDRÆT I FOLKESKOLEN:

ELEVERNE SKAL I FAGET IDRÆT UDVIKLE KROPSLIGE, IDRÆTSLIGE, SOCIALE OG PERSONLIGE KOMPETENCER. ELEVERNE SKAL OPNÅ KENDSKAB TIL ALSIDIG IDRÆTSKULTUR OG UDVIKLE LYST TIL BEVÆGELSE. IDRÆTSFAGET SKAL GIVE ELEVERNE ERFARING MED OG INDSIGT I IDRÆTTENS BETYDNING FOR SUNDHED OG TRIVSEL SAMT I SAMSPILLET MELLEM SAMFUND OG IDRÆTSKULTUR.

STK. 2. ELEVERNE SKAL GENNEM ALSIDIG IDRÆTSPRAKSIS HAVE MULIGHED FOR AT OPLEVE GLÆDE VED OG LYST TIL AT UDØVE IDRÆT OG UDVIKLE FORUDSÆTNINGER FOR AT FORSTÅ BETYDNINGEN AF LIVSLANG FYSISK UDFOLDELSE I SAMSPIL MED NATUR, KULTUR OG DET SAMFUND OG DEN VERDEN, DE ER EN DEL AF. ELEVERNE SKAL OPNÅ INDSIGT I OG FÅ ERFARINGER MED VILKÅR FOR SUNDHED OG KROPSKULTUR.

STK. 3. I FAGET IDRÆT SKAL ELEVERNE UDVIKLE FORUDSÆTNINGER FOR AT TAGE ANSVAR FOR SIG SELV OG INDGÅ I ET FORPLIGTENDE FÆLLESSKAB.

BOGENS
OPBYGNING

Alle til idræt er bygget op, så man kan læse materialet sammenhængende. Det er også muligt at plukke i materialet og dykke ned i de kapitler, som er særligt relevante. Der vil derfor være gentagelser.

Del 1 er en introduktion til og overvejelser om perspektiver på inkludering og tilpasset idræt og bevægelse. Kapitlet har blandt andet fokus på inklusionskultur og idrættens bidrag hertil. Desuden indeholder afsnittet en præsentation af ydre rammer, som det er vigtigt at være opmærksom på, for at undervisningen kan lykkes.

Del 2 omhandler specialpædagogik og idrætsdidaktik med udgangspunkt i elevernes vanskeligheder. Kapitlet giver gode råd til undervisning af følgende grupper:

- ELEVER MED KOGNITIVE VANSKELIGHEDER:
- ELEVER MED BEVÆGELSESVANSKELIGHEDER
- ELEVER MED HØREVANSKELIGHEDER:
- ELEVER MED SYNSVANSKELIGHEDER:

Del 3 handler om differentiering gennem tilpasninger, undervisningsformer og organisering. Kapitlet vejleder i, hvordan man skaber konkrete og praktiske tilpasningsmuligheder gennem den måde, man organiserer undervisningen på.

Del 4 gennemgår eksempler på generelle tilpasninger til de forskellige kompetenceområder som boldbasis og boldspil, redskabsaktiviteter, løb, spring og kast og så videre

Del 5 indeholder aktiviteter til seks kompetenceområder i alsidig idrætsudøvelse fra 1.-9. klasse med eksempler på tilpasninger. Der er forslag til undervisning til en hel skole i et helt skoleår.

Del 6 præsenterer rekvisitter, som er velegnede til at tilpasse aktiviteterne med.

Del 7 giver vejledning i, hvordan prøven kan forberedes og afvikles.

Del 8 er et teoriafsnit til de studerende, lærere m.fl., der gerne vil dykke grundigere ned i udvalgte begreber og teoretiske perspektiver på inkludering i idræt.